

“จุดเปลี่ยน” สถานการณ์ความมั่นคงไซเบอร์

สหรัฐฯ พยายามพัฒนาศักยภาพเพื่อต่อสู้กับภัยคุกคามทางไซเบอร์มาโดยตลอดด้วยกลไกต่างๆ ล่าสุดวุฒิสภาสหรัฐฯ ลงมติผ่านร่างรัฐบัญญัติกฎหมายความมั่นคงทางไซเบอร์ (Cybersecurity Information Sharing Act : CISA) ส่วนไทย คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการร่างกฎหมายเศรษฐกิจดิจิทัล ๘ ฉบับ อันเป็นกฎหมายความมั่นคงไซเบอร์ของไทยในขณะนี้ ซึ่งภาคส่วนความมั่นคงของไทยจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการและการบังคับใช้กฎหมายนี้อย่างแน่นอน ดังนั้น จึงควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการและการนำกฎหมายไปใช้ในลักษณะเปรียบเทียบกับ CISA ของสหรัฐฯ เพื่อสร้างความเข้าใจ ลดปัญหาการนำไปใช้ และปรับปรุงประสิทธิภาพให้กฎหมายดังกล่าวมีความครอบคลุมและเป็นประโยชน์มากที่สุด ซึ่งจะนำไปสู่ “จุดเปลี่ยน” สถานการณ์ความมั่นคงไซเบอร์ที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน ...

จุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้ประชาคมโลกตระหนักถึงภัยคุกคามไม่ตามแบบ (Non-Traditional Threats) เริ่มขึ้นหลังเหตุวินาศกรรม ๙/๑๑ และตามมาด้วยภัยคุกคามบนโลกไซเบอร์หลายต่อหลายครั้ง เช่น การจารกรรมข้อมูลภาพยนตร์ ๕ เรื่อง จากค่ายภาพยนตร์ชั้นนำ Sony Picture และกรณีที่นักเจาะระบบ (Hacker) ได้เจาะระบบฐานข้อมูลกลางทวีตเตอร์และยูทูปของกองบัญชาการกลางของสหรัฐฯ ซึ่งสหรัฐฯ ได้จัดตั้งหน่วยงานเพื่อรองรับภัยคุกคามดังกล่าว ได้แก่ แผนกความมั่นคงทางไซเบอร์ภายใต้กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (Department of Homeland Security: DHS) อีกทั้ง มีการกำหนดยุทธศาสตร์แห่งชาติในการสร้างความปลอดภัยในโลกไซเบอร์ และต่อมาได้ก่อตั้งกองบัญชาการไซเบอร์ของสหรัฐฯ (U.S. Cyber Command: CYBERCOM) ในปี ค.ศ. ๒๐๐๙ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการต่อสู้กับภัยคุกคามทางไซเบอร์มาโดยตลอด จนกระทั่งล่าสุด วุฒิสภาสหรัฐฯ ได้ลงมติผ่านร่างรัฐบัญญัติกฎหมายความมั่นคงทางไซเบอร์ (Cybersecurity Information Sharing Act: CISA) เมื่อ ๒๘ ต.ค.๕๘ ด้วยคะแนนเสียง ๗๔ ต่อ ๒๑ สำหรับประเทศไทย รัฐบาลชุดปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการบูรณาการความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ควบคู่กับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ (ร่าง) กฎหมายเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) ๘ ฉบับ โดยมีความมุ่งหมายหลักในการสร้างความมั่นคงไซเบอร์ไปพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

โลกไซเบอร์ เพื่อดำเนินการติดตามผู้ต้องสงสัยว่าจะเป็นภัยคุกคามความมั่นคงทางไซเบอร์ โดยให้ภาคเอกชนต้องส่งข้อมูลที่เข้าข่ายต้องสงสัยให้แก่กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิของสหรัฐฯ เนื้อหาของ CISA สรุปสาระสำคัญได้ ๖ ประการ ได้แก่

- ◆ **ข้อมูลใดบ้างที่ต้องแจ้งให้ทราบ :** ข้อมูลเกี่ยวกับการสอดแนมที่ประสงค์ร้าย วิธีการเอาชนะระบบรักษาความปลอดภัย การใช้ประโยชน์จากช่องโหว่ของระบบรักษาความปลอดภัย คำสั่งและการควบคุมที่ประสงค์ร้ายต่อไซเบอร์ อันตรายที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ต่างๆ เป็นต้น
- ◆ **ข้อมูลของบุคคลหรือหน่วยงานใดบ้างที่ต้องแจ้งให้ทราบ :** มาตรการป้องกัน ตัวบ่งชี้ และกฎเกณฑ์ของรัฐบาลจะระบุให้ทราบว่าข้อมูลของบุคคลหรือหน่วยงานใดจะต้องมีการแจ้งให้ทราบ
- ◆ **การปกป้องความเป็นส่วนตัวก่อนการแจ้ง ให้ข้อมูล :** ข้อมูลที่จะนำมาแจ้งนั้น หากไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับภัยคุกคามไซเบอร์ จะต้องถูกทำให้ไม่สามารถระบุตัวตนได้ เพื่อรักษาสิทธิเสรีภาพ ความเป็นส่วนตัว
- ◆ **การปกป้องความเป็นส่วนตัวระหว่าง หรือหลังการแจ้ง/ ให้ข้อมูล :** หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะดำเนินงานต่อข้อมูลที่ได้รับแจ้งมาตามขั้นตอนของกฎหมายภายใน ๑๘๐ วัน และยึดถือแนวทางการจัดการเรื่องความเป็นส่วนตัวและสิทธิเสรีภาพของภาคเอกชนและประชาชน
- ◆ **การดำเนินงานของหน่วยงานรัฐต่อข้อมูลที่ได้รับแจ้งต้องเป็นไปตามกฎหมาย**
- ◆ **การรักษาความเชื่อมั่น :** กำหนดให้มีการกำกับดูแลและตรวจสอบการนำข้อมูลไปใช้งาน เพื่อให้ภาคเอกชนและประชาชนเกิดความเชื่อมั่น

CISA : แนวทางป้องกันภัยคุกคามไซเบอร์ หรือข้ออ้างละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

CISA เพิ่มอำนาจภาครัฐในการขอตรวจสอบข้อมูลที่สื่อสารผ่าน

ร่างกฎหมายความมั่นคงทางไซเบอร์ (CISA)
ประเด็นสำคัญ ๖ ประการ

- **ข้อมูลใดบ้างที่ต้องแจ้งให้ทราบ**
- **ข้อมูลของบุคคลหรือหน่วยงานใดบ้างที่ต้องแจ้งให้ทราบ**
- **การปกป้องความเป็นส่วนตัวก่อนการแจ้ง/ ให้ข้อมูล**
- **การปกป้องความเป็นส่วนตัวระหว่าง หรือหลังการแจ้ง/ ให้ข้อมูล**
- **การดำเนินงานของหน่วยงานรัฐต่อข้อมูลที่ได้รับแจ้งต้องเป็นไปตามกฎหมาย**
- **การรักษาความเชื่อมั่นต่อภาคเอกชนและประชาชน**

ร่างกฎหมายเศรษฐกิจดิจิทัล ๘ ฉบับ (แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม)

- ๑) **กลุ่มสนับสนุนอุตสาหกรรมดิจิทัล** ได้แก่ (ร่าง) พ.ร.บ. ว่าด้วยการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล / (ร่าง) พ.ร.บ. กองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- ๒) **กลุ่มคุ้มครองความมั่นคงไซเบอร์** ได้แก่ (ร่าง) พ.ร.บ. ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ / (ร่าง) พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ / (ร่าง) พ.ร.บ. ว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ / (ร่าง) พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนตัว
- ๓) **กลุ่มแก้ไขโครงสร้างของกรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)** ได้แก่ (ร่าง) พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม / (ร่าง) พ.ร.ฎ. จัดตั้งสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับ CISA ได้คัดค้านต่อร่างกฎหมายฯ ดังกล่าวที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความมั่นคงไซเบอร์ได้จริง และเปิดช่องว่างให้ภาครัฐเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนได้ง่ายขึ้น โดยใช้เหตุผลทางด้านความมั่นคงเป็นข้ออ้าง ทำให้เกิดความกังวลในเรื่องการละเมิดสิทธิเสรีภาพและความเป็นส่วนตัว อีกทั้ง CISA ยังไม่ได้ระบุรายละเอียดที่ชัดเจนว่า ข้อมูลที่ภาครัฐต้องการนั้นคืออะไร และจะนำไปใช้งานต่อในลักษณะใด ซึ่งอาจขยายขอบเขตไปถึงข้อมูลส่วนตัวอื่นๆ ดังนั้น ภาคเอกชนจึงกังวลว่าจะมีข้อมูลรั่วไหลจากความผิดพลาดของระบบที่ภาครัฐรับผิดชอบอยู่ ดังเช่นบทเรียนความผิดพลาดในอดีตที่ผ่านมา ส่วนฝ่ายที่สนับสนุนเห็นว่า CISA เป็นการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐบาลและภาคเอกชน และยังช่วยอำนวยความสะดวกให้ภาครัฐในการปกป้องเครือข่ายข้อมูลอินเทอร์เน็ต ทั้งภาครัฐ เอกชน และข้อมูลส่วนบุคคลจาก Hacker ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(ร่าง) กฎหมายเศรษฐกิจดิจิทัล

รัฐบาลชุดปัจจุบันมีนโยบายเร่งรัดการดำเนินการเพื่อผลักดันการก้าวสู่ “เศรษฐกิจดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม” ให้เสร็จภายในปี ๒๕๕๘ ตัวอย่างเช่น สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) หรือ สพรอ. ได้ดำเนินการพัฒนา Soft Infrastructure โดยได้จัดทำ “ชุดกฎหมายเศรษฐกิจดิจิทัล” และกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (เดิม) ซึ่งปัจจุบันปรับเป็นกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้นำเสนอร่างกฎหมายเศรษฐกิจดิจิทัล ๘ ฉบับต่อคณะรัฐมนตรี และได้รับความเห็นชอบในหลักการ โดยแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม คือ ๑) **กลุ่มสนับสนุนอุตสาหกรรมดิจิทัล** ได้แก่ (ร่าง) พ.ร.บ. ว่าด้วยการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, (ร่าง) พ.ร.บ. กองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ๒) **กลุ่มคุ้มครองความมั่นคงไซเบอร์** ได้แก่ (ร่าง) พ.ร.บ. ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, (ร่าง) พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์, (ร่าง) พ.ร.บ. ว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์, (ร่าง) พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนตัว และ ๓) **กลุ่มแก้ไขโครงสร้างของกรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)** ได้แก่ (ร่าง) พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม และ (ร่าง) พ.ร.ฎ. จัดตั้งสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

จากร่างกฎหมายฯ ข้างต้น กฎหมายในกลุ่มคุ้มครองความมั่นคงไซเบอร์ถือเป็นกลุ่มที่ได้รับเสียงคัดค้านจากภาคประชาสังคมมากที่สุด สาเหตุสำคัญเนื่องจากร่างกฎหมายฯ มีแนวคิดในการส่งเสริมเศรษฐกิจ

ดิจิทัล ป้องกันอาชญากรรมไซเบอร์ ด้วยกลไกที่อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน หรือเรียกได้ว่าเป็นการลดทอนสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล เช่น การให้อำนาจหน่วยงานและเจ้าหน้าที่อย่างกว้างขวางโดยขาดกลไกการตรวจสอบอำนาจรัฐ และกลไกการคุ้มครองสิทธิที่ชัดเจน **บทส่งท้าย**

จากภัยคุกคามบนโลกไซเบอร์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับสาระสำคัญของ CISA ตลอดจนร่างกฎหมายเศรษฐกิจดิจิทัลของไทย ทำให้เกิดประเด็นคำถามที่น่าสนใจคือ เหตุใดภาครัฐจึงไม่ใช้บทเรียนและความผิดพลาดจากการโจมตีทางไซเบอร์ที่เกิดขึ้นในอดีตมาเป็นแนวทางในลักษณะการสร้างสรรค์และส่งเสริมในเชิงรุก (Proactive) โดยสร้างความเข้มแข็งด้านความมั่นคงไซเบอร์ให้แก่ภาคเอกชนตั้งแต่ภายในองค์กรจนถึงเครือข่ายภายนอก ก่อนออกกฎหมายที่อาจส่งผลกระทบต่อละเมิดสิทธิเสรีภาพของภาคเอกชนและประชาชน ในส่วนของไทย ร่างกฎหมายเศรษฐกิจดิจิทัลฉบับใหม่มุ่งปกป้องความมั่นคงปลอดภัยของประเทศและความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ จนอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ ความเป็นส่วนตัวของประชาชนอย่างกว้างขวาง รวมถึงส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการทั้งในและต่างประเทศ หากไม่มีการระบุรายละเอียดข้อตกลง เงื่อนไขต่างๆ ที่ผ่านความเห็นชอบร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ภาคส่วนความมั่นคงของไทยจำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกฎหมายเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องด้วยกฎหมายฯ ดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ อันกระทบต่อความมั่นคงของชาติในหลายมิติ ไทยจึงควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญ กระบวนการ และวิธีนำกฎหมายไปใช้ในลักษณะเปรียบเทียบกับ CISA ของสหรัฐฯ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อความมั่นคงปลอดภัยของส่วนรวม โดยมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนน้อยที่สุดหรือในกรอบที่ยอมรับร่วมกันทุกภาคส่วนได้ อันจะเป็นกลไกสำคัญที่นำไปสู่ “จุดเปลี่ยน” สถานการณ์ความมั่นคงไซเบอร์จาก “ความเสี่ยง” ไปสู่ “ความมั่นคง” จากภัยคุกคามไม่ตามแบบด้านไซเบอร์ที่เผชิญอยู่ในปัจจุบัน ...

ข้อมูลอ้างอิง :

- ⇒ ร่างกฎหมายเศรษฐกิจดิจิทัล, http://ictlawcenter.eta.or.th/de_laws, สืบค้นเมื่อ ๘ ธ.ค.๕๘
- ⇒ Cybersecurity Bills Comparison Chart, <https://iapp.org/resources/article/cybersecurity-bills-comparison-chart/>, สืบค้นเมื่อ ๗ ธ.ค.๕๘
- ⇒ The basics of the controversial Cybersecurity Information Sharing Act (CISA), <http://www.scientificamerican.com/article/a-quick-guide-to-the-senate-s-newly-passed-cybersecurity-bill/> สืบค้นเมื่อ ๑๐ ธ.ค.๕๘

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (กศย. ศศย. สปท.) T/F : 02 275-5715

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี การทหาร พลังงาน / สิ่งแวดล้อม

อื่นๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....